

Kvittering på innsendt svar på Høring - den nye velferdskommunen

Saksnummer: 26/2266

Sak: Høring - den nye velferdskommunen

Levert: 20.09.2026 23:58

Svartype: Med merknader

Jeg svarte som: Privat virksomhet

Avsender: Standard Norge

Kontaktperson: Truls Petersen

Kontakt e-post: tpe@standard.no

Høringsinnspill til NOU 2026: 6 Den nye velferdskommunen

Standard Norge viser til høringen av NOU 2026: 6 "Den nye velferdskommunen".

Utredningen peker på viktige utfordringer knyttet til innovasjon, skalering, anskaffelser og samarbeid mellom kommuner, stat, frivillighet, næringsliv og forskning. Standardisering omtales flere steder som en forutsetning for skalering og som et virkemiddel for mer samordnede anskaffelser. Standard Norge støtter dette.

Samtidig omtales standardisering hovedsakelig som et resultat eller et generelt virkemiddel. Utredningen beskriver i liten grad hvordan formelle standarder utvikles, hvilke standarder som allerede finnes, eller hvordan det nasjonale, europeiske og internasjonale standardiseringssystemet kan brukes i oppfølgingen.

Hovedinnspill: Standardisering bør inngå systematisk i oppfølgingen av NOU-en

Standard Norge anbefaler at relevante standarder, erfaringer med bruk og behovet for nye standarder kartlegges og vurderes systematisk i oppfølgingen av NOU-en.

Som Norges nasjonale standardiseringsorganisasjon kan Standard Norge bidra med:

- oversikt over relevante norske, europeiske og internasjonale standarder og standarder under utvikling
- kontakt med norske og internasjonale fagmiljøer og standardiseringskomiteer
- vurdering av områder der eksisterende standarder kan brukes eller tilpasses
- kartlegging av områder hvor det kan være behov for nye standarder
- kompetanse om åpne, konsensusbaserte standardiseringsprosesser
- kompetanse om ulike typer standardiseringsdokumenter - hvilke muligheter som finnes.

Kartlegging som forprosjekt

Standard Norge anbefaler at departementet tar initiativ til en overordnet kartlegging av eksisterende standarder og standardiseringsarbeid som kan være relevant for oppfølgingen av NOU-en. Kartleggingen bør brukes til å identifisere ett eller flere prioriterte områder for nærmere utredning.

På de prioriterte områdene kan det gjennomføres avgrensede forprosjekter som vurderer standardenes innhold, erfaringer med bruk og eventuelle behov for tilpasning eller utvikling av nye standarder. Standard Norge kan gjennomføre eller bidra i arbeidet i samarbeid med kommunesektoren, relevante myndigheter og berørte aktører.

Standardisering som grunnlag for samarbeid og skalering

Utredningen beskriver en velferdskommune der mange selvstendige aktører skal samarbeide på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. I slike systemer kan felles standarder gi særlig stor nytte. De kan etablere et felles språk, avklare roller, legge til rette for informasjonsdeling og redusere kostnadene ved at hver kommune eller virksomhet utvikler egne løsninger.

Menon Economics* har i en rapport pekt på at standarder kan ha særlig stor verdi på områder med potensial for nettverkseffekter. Felles standarder kan forbedre samhandlingen og redusere transaksjonskostnadene mellom aktører. Selv om analysen særlig gjelder bruk av standarder i regelverk, er mekanismen relevant for den nye velferdskommunen, der kommuner, statlige aktører, frivillighet, næringsliv og forskning skal samarbeide om løsninger som skal kunne spres og skaleres.

Standardisering innebærer ikke at hele tjenester eller lokale løsninger skal gjøres like. Det kan skilles mellom ønsket lokal variasjon og områder der variasjon skaper unødvendige kostnader, risiko eller hindringer for samarbeid. Terminologi, dataformater, grensesnitt, sikkerhetskrav, kvalitetskriterier og samarbeidsprosesser kan eksempelvis standardiseres uten å begrense faglig skjønn eller lokal tilpasning.

Standarder kan også bidra til innovasjon. De kan gjøre forskningsresultater og erfaringer fra vellykkede piloter tilgjengelige som praktiske verktøy, slik at løsningene lettere kan tas i bruk av flere. Å utvikle en standard kan derfor være en del av overgangen fra lokal utprøving til varig og skalerbar praksis. Standard Norge kan være samarbeidspartner i et forskningsprosjekt.

Standardisering bør inngå i arbeidet med skalering

Utredningen framhever at «skalering krever systemer, standardisering og felles retning». Standard Norge støtter dette. Standardisering kan bidra til å dokumentere og gjøre sentrale elementer i en løsning overførbare, slik at erfaringer fra én kommune lettere kan tas i bruk og videreutvikles av andre.

Det foreslåtte skaleringsfondet skal blant annet kunne finansiere dokumentasjon, tilpasning, standardisering, implementeringsstøtte og evaluering. Standard Norge har ikke synspunkter på opprettelsen av et fond. Men vi anbefaler at standardisering bør inngå systematisk i arbeidet med å prøve ut, evaluere og skalere gode løsninger, uavhengig av hvilke organisatoriske og finansielle virkemidler som velges.

Dette kan ivaretas gjennom en enkel rutine der prosjekter med skaleringspotensial kobles til Standard Norge på et tidlig tidspunkt. Standard Norge kan da bidra til å:

- identifisere relevante eksisterende standarder og standarder under utvikling
- vurdere om erfaringer fra prosjektet bør inngå i eksisterende standardiseringsarbeid
- identifisere behov for revisjon eller utvikling av nye standarder
- koble prosjektet til relevante standardiseringskomiteer og fagmiljøer.

Dette kan bidra til at kunnskap fra gode kommunale løsninger blir forvaltet og videreutviklet over tid, og ikke forblir knyttet til enkeltprosjekter eller enkeltaktører

Den nasjonale innkjøpstjenesten bør bruke det formelle standardiseringssystemet

Utvalget foreslår en felles innkjøps- og støttetjeneste som blant annet skal tilby «standarder, maler, metodeverk og rådgivning».

I utviklingen av tjenesten bør det skilles mellom:

- standarder for planlegging og gjennomføring av anskaffelser, herunder anskaffelse av tjenester
- standardkontrakter med tilhørende blanketter
- faglige og tekniske standarder som kan brukes i kravspesifikasjoner.

Standard Norge forvalter standarder innen alle disse kategoriene. Før tjenesten utvikler nye maler, kontraktsvilkår eller felles kravspesifikasjoner, bør det undersøkes om behovet allerede er dekket av eksisterende norske, europeiske eller internasjonale standarder. Dersom det er behov for nye felles løsninger, bør det vurderes om disse skal utvikles gjennom en åpen standardiseringsprosess. Dette kan redusere parallelle prosesser og gi kommunene tilgang til dokumenter som forvaltes og oppdateres over tid.

KS og KS Digital har viktige roller i å identifisere kommunenes behov, samordne etterspørselen og utvikle felles kommunale løsninger. Dette bør kobles tydeligere til det formelle standardiseringssystemet. Felles kommunale krav, maler og løsninger er ikke nødvendigvis formelle standarder, men kan avdekke behov som bør løstes inn i nasjonalt, europeisk eller internasjonalt standardiseringsarbeid.

Standard Norge anbefaler derfor et strukturert samarbeid og en tydelig rollefordeling mellom en eventuell innkjøps- og støttetjeneste, KS, KS Digital og Standard Norge. Kommunesektoren bør definere behovene, mens Standard Norge kan bidra med oversikt over eksisterende standarder og legge til rette for utvikling av nye standarder der det er behov.

Forprosjekt om samarbeid med frivillig og ideell sektor

Utredningen peker på behovet for tydelige og langsiktige rammer for samarbeid mellom kommuner og frivillige og ideelle aktører. Den viser samtidig til risikoen for at omfattende og ensartede krav kan gi økt administrasjon og redusere rommet for lokal tilpasning.

Standard Norge anbefaler et forprosjekt som undersøker behovet for standardiserte avtale- og samarbeidsmodeller på dette området. Et slikt arbeid kan blant annet avklare:

- hvilke elementer som med fordel kan være felles
- hvordan ansvar, kvalitet, personvern og rapportering kan reguleres
- skillet mellom tilskudd, samarbeid og anskaffelser
- hvordan lokale tilpasninger og frivillighetens egenart kan ivaretas.

Målet trengbør ikke være én detaljert avtale for alle, men et felles rammeverk med moduler eller valgmuligheter som kommunene og organisasjonene kan tilpasse.

Aktuelle områder for videre kartlegging

Det finnes allerede standarder og standardiseringsarbeid som kan være relevant for flere av utredningens mål. Dette omfatter blant annet standarder for:

- universell utforming og aldersvennlige boliger
- aldrende samfunn: standarder utviklet og under utvikling i ISO/TC (Technical committee) 314 «Ageing Societies», der Norge deltar aktivt. Eksempel: NS-ISO 25550:2022 Aldrende samfunn - Generelle krav og retningslinjer for en aldersinkluderende arbeidsstyrke
- velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging
- retningslinjer for pårørendeinkluderende organisasjoner
- innovasjonsledelse
- mangfoldsledelse
- krisehåndtering og kontinuitetsledelse.

Standard Norge mener ikke at disse standardene nødvendigvis gir ferdige svar på utfordringene. De representerer imidlertid kunnskap og metodikk som bør vurderes før nye nasjonale eller kommunale dokumenter utvikles.

Enkelte presiseringer til teksten

På side 261 er standardbetegnelsen «NS 110011» ikke korrekt. Det bør avklares om det siktes til NS 11001-1, NS 11001-2 eller standardserien samlet.

Omtalen av CE-merking og sertifisering på side 166 bør også presiseres. CE-merking er som hovedregel produsentens erklæring om at relevante regelverkskrav er oppfylt, og er ikke en generell garanti for at alle direktiver og krav er oppfylt. Harmoniserte standarder kan gi formodning om samsvar med de kravene standardene dekker.

Forslag til videre oppfølging

Standard Norge anbefaler at departementet:

1. gjennomfører et avgrenset forprosjekt for å kartlegge relevante standarder og standardiseringsbehov i oppfølgingen av NOU-en
2. kobler det formelle standardiseringssystemet til arbeidet med skaleringsfondet og en eventuell nasjonal innkjøps- og støttetjeneste
3. vurderer et eget forprosjekt om standardiserte avtale- og samarbeidsmodeller mellom kommuner og frivillige og ideelle aktører.

Standard Norge stiller gjerne i et møte for å utdype innspillene og drøfte innretningen på et mulig forprosjekt.

*Fotnote:

Menon Economics (2022), Henvisning til standarder i norsk regelverk, særlig side 5–6 og 63. Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Regelrådet, Standard Norge og NEK, med støtte fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.